

Handläggare
Gunweig Högberg
Telefon: 08-50820505

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Reviderade riktlinjer för medföljare vid semesterresa - svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen ”reviderade riktlinjer för medföljare vid semesterresa”, Dnr: 151-614/2016.

Lena Lundström Stoltz
Stadselsdirektör

Kristina Goldring
Avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms stads riktlinjer om rätt till medföljare vid semesterresa infördes år 2000 och gäller fortfarande. Socialförvaltningen har nu reviderat riktlinjerna och de förändringar som föreslås grundar sig på tillkomna prejudikat från Högsta Förvaltningsdomstolen (HDF). Prejudikaten ställer krav på en förändrad handläggning jämfört med den som anges i de nu gällande riktlinjerna. Riktlinjerna har också förtydligats avseende syftet om likställighet i staden för hur rätten till medföljare vid semesterresa ska uppnås.

I avvaktan på att kommunfullmäktige fattar beslut om nya riktlinjer får stadsdelsnämnderna tillämpa nuvarande riktlinjer.

Beslut om medföljare vid semesterresa måste dock fattas med stöd av 4 kap 2 § SoL.

Förvaltningen vill påpeka att riktlinjerna ger den enskilde en utvidgad rätt till medföljare vid semesterresa som är betydligt större än vad som följer av 4 kap 1 § SoL och gällande praxis.

Tillämpningen av riktlinjerna kommer att ge ökade kostnader och detta ser förvaltningen som bekymmersamt då den ”generella delen” av budgeten för verksamheten omsorgen för personer med funktionsnedsättning redan är hårt ansträngd. Det är därför viktigt att staden även beaktar de kostnader som tillämpningen av riktlinjerna kommer att medföra.

Påpekats bör även att insatsen ledsagarservice genom detta ges en annan inriktning än vad som avses med insatsen.

Förvaltningen vill även lyfta att det redan finns möjlighet att vid särskilda fall så som till exempel dödsfall/sjukdom i familjen bevilja insatsen ledsagarservice enligt SoL.

Förvaltningen anser att det är viktigt att alla ansökningar ska behandlas lika i staden och att det är positivt att socialförvaltningen föreslår att en skälighetsbedömning ska göras av såväl reskostnad som övriga omkostnader under resan med hänsyn till den enskildes önskemål och till krav på likabehandling, men också med hänsyn till vilken kostnad det medför för staden.

Bakgrund

Stockholms stads riktlinjer om rätt till medföljare vid semesterresa antogs av kommunstyrelsen i april 2000. Utifrån tillkomna lagändringar och prejudikat har socialförvaltningen reviderat riktlinjerna. Stadsdelsnämnden ges möjlighet att yttra sig om remissen. Svarstiden har förlängts till 2016-09-23.

Ärendet

Nuvarande riktlinjer för medföljare vid semesterresa infördes år 2000. De förändringar som socialförvaltningen föreslår grundar sig på tillkomna prejudikat från Högsta Förvaltningsdomstolen (HDF). De prejudikaten ställer krav på en förändrad handläggning jämfört med den som anges i de nu gällande riktlinjerna.

Socialförvaltningen anser också att riktlinjerna behöver förtydligas om syftet om likställighet i staden gällande rätten till medföljare vid semesterresa ska uppnås.

Genom praxis och prejudikat framkommer också att rätten till ledsagning vid semester enligt stadens riktlinjer och beslut med stöd av 4 kap 2 SoL i individuella ärenden kan överstiga domstolarnas tillämpning. Stadsledningskontorets juridiska avdelning har pekat på att vid prövning enligt 4 kap 2 SoL innebär likställighetsprincipen i kommunallagen att rätten till bistånd ska vara lika om det inte finns objektiva skäl till undantag. Enligt juridiska avdelningen ställer detta krav på att rätten till stöd i form av medföljare vid semesterresa enligt 4 kap 2 SoL görs mer enhetlig än i tidigare riktlinjer.

Undantag för rätt till mer omfattande insatser måste grunda sig på objektiva skäl som ska framgå av riktlinjerna, såsom exempelvis att en mer omfattande reskostnad är motiverad av hälsoskäl eller besök vid särskild högtid för anhörig.

Detta innebär att riktlinjernas nuvarande utformning avseende rätten till medföljare vid en veckas semesterresa en gång per år kvarstår, men att ett riktmärke för normal standard och kostnad har införts som innebär att utgångspunkten inte är beroende av vad den enskilde själv har råd med för resa.

Riktlinjerna anger en kvalitetsnivå som går utöver vad som följer av lagar och föreskrifter samt gällande praxis.

Beslut om bistånd som baseras på kommunala riktlinjer och inte på lagstiftning fattas med stöd av 4 kap 2 § SoL.

I de föreslagna riktlinjerna har beslutsgången anpassats till detta efter samråd med stadsledningskontorets juridiska avdelning.

I nuvarande riktlinjer anges att när staden beviljar stöd i form av medföljare vid semesterresa till personer som tillhör LSS personkrets ska beslut om ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS fattas för de som inte har personlig assistans. För personer som har personlig assistans efter beslut från Försäkringskassan eller kommunen ska beslut fattas om personlig assistans enligt 9 § 2 LSS. För personer som inte omfattas av LSS fattas beslut enligt 4 kap 1 § SoL.

Ingen av dessa lösningar kan numera tillämpas, med undantag för att den som redan har personlig assistans kan beviljas tillfällig utökning för att kunna genomföra en semesterresa.

Avgöranden i HFD har haft betydelse för kommunens möjlighet att kunna bevilja insatser enligt LSS vid utlandsresor. Det är i princip bara insatsen personlig assistans som kan användas oavsett om beslutet fattats av kommunen eller Försäkringskassan.

I augusti 2013 antog socialnämnden ett förslag till reviderade riktlinjer för handläggning enligt LSS och SoL som även omfattade begränsade förändringar av riktlinjerna för medföljare vid semesterresa. Detta förslag behandlades aldrig i kommunfullmäktige vilket innebär att riktlinjerna från år 2000 fortfarande gäller.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom beställaravdelningen för äldre, funktionsnedsatta och socialpsykiatri. Ärendet behandlas i stadsdelsnämndens funktionshinderråd 2016-09-19.

Omedelbar justering.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I budget för 2015 och 2016 anges i inriktningen för kommunfullmäktige att de inskränkningar som infördes av ledsagning vid semesterresa under föregående mandatperiod ska återställas. Dock har det framkommit att riktlinjerna från april 2000 fortfarande är de som gäller.

De prejudikat som beskrivs i ärendet innebär att nuvarande riktlinjer ändå behöver revideras. I avvaktan på att kommunfullmäktige fattar beslut om nya riktlinjer får stadsdelsnämnderna tillämpa nuvarande riktlinjer.

Beslut om medföljare vid semesterresa måste dock fattas med stöd av 4 kap 2 § SoL.

Förvaltningen vill påpeka att riktlinjerna ger den enskilde en utvidgad rätt till medföljare vid semesterresa som är betydligt större än vad som följer av 4 kap 1 § SoL och gällande praxis.

Tillämpningen av riktlinjerna kommer att ge ökade kostnader och detta ser förvaltningen som bekymmersamt då den ”generella delen” av budgeten för verksamheten omsorgen för personer med funktionsnedsättning redan är hårt ansträngd. Det är därför viktigt att staden även beaktar de kostnader som tillämpningen av riktlinjerna kommer att medföra.

Påpekas bör även att insatsen ledsagarservice genom detta ges en annan inriktning än vad som avses med insatsen.

Förvaltningen vill även lyfta att det redan finns möjlighet att vid särskilda fall så som till exempel dödsfall/sjukdom i familjen bevilja insatsen ledsagarservice enligt SoL.

Förvaltningen anser att det är viktigt att alla ansökningar ska behandlas lika i staden och att det är positivt att socialförvaltningen föreslår att en skälighetsbedömning ska göras av såväl reskostnad som övriga omkostnader under resan med hänsyn till den enskildes önskemål och till krav på likabehandling, men också med hänsyn till vilken kostnad det medför för staden.

Bilaga

Remissen om Reviderade riktlinjer för medföljare vid semesterresa, dnr 151-614/2016.